

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 13812862
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEN'İN
TBMM 7/27869 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGELERİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

7/27869
GK 161

SORULAR

6 Şubat 2023 depremlerinin ardından özellikle Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya ve Gaziantep illerinde kontrolsüz enkaz kaldırma çalışmaları sonucunda oluşan çevresel kirlilik, yalnızca yapı güvenliği ve kentleşme açısından değil; hava kalitesi ve halk sağlığı açısından da çok ciddi bir sorun haline gelmiştir.

2024-2025 yıllarında yapılan bilimsel ölçümler, özellikle solunabilir toz partikülü (PM10) oranlarının, belirlenen ulusal sınır değerlerin 6,2 katına kadar çıktığını ortaya koymuştur. Bu tozlar yalnızca beton ve moloz tozu değil, aynı zamanda asbest, ağır metaller ve kimyasal kalıntılar gibi son derece tehlikeli partikülleri de içermektedir. Bu durum, hem kısa vadede solunum yolu rahatsızlıklarına hem de uzun vadede kanser riski, kalp-damar hastalıkları ve çocuk gelişiminde bozulmalar gibi ciddi sağlık sorunlarına yol açabilmektedir.

Üstelik bu durum yalnızca deprem bölgelerinde yaşayanları değil, bu bölgelerden rüzgarla taşınan kirleticilerin çevre illere ulaşmasıyla birlikte bölgesel çapta bir hava kirliliği sorunu yaratmaktadır. Bu nedenle, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın bu konuda attığı adımlar, ölçüm ve denetim sistemlerinin kapsamı, halkın korunmasına yönelik alınan önlemler ve kamuoyunun bilgilendirilme düzeyi kamu denetimi açısından aciliyet taşımaktadır.

Bu bağlamda;

- 1) 6 Şubat 2023 depremleri sonrası, özellikle enkaz kaldırma ve inşaat faaliyetlerinin yoğun olduğu illerde yapılan hava kalitesi ölçümleri Bakanlığınız tarafından ne sıklıkla gerçekleştirilmektedir?
- 2) Deprem bölgesindeki PM10 ve PM2.5 değerlerinin, ulusal sınır değerleri 6 kat aştığı yönündeki bulgular Bakanlığınızın verileriyle örtüşmekte midir? Bu konuda kamuoyuna resmi bir açıklama yapılmış mıdır?
- 3) Enkaz kaldırma süreçlerinde ortaya çıkan toz partiküllerinde asbest, ağır metal, cam lifi ve diğer zararlı maddelerin bulunup bulunmadığına yönelik bir analiz yapılmış mıdır? Varsa sonuçları nedir?
- 4) Bu ölçümler sonrasında halk sağlığını korumaya yönelik olarak Bakanlığınızca hangi önleyici veya iyileştirici adımlar atılmıştır? Tozun yayılımını engellemek amacıyla alınan tedbirler nelerdir?
- 5) Deprem bölgesinde hava kalitesini izlemeye yönelik taşınabilir ve sabit ölçüm istasyonu sayısı kaçtır? Bu istasyonların il ve ilçe bazında dağılımı nedir?
- 6) Uzun vadeli sağlık risklerine karşı, özellikle çocuklar, yaşlılar ve kronik hastalığı bulunan bireyler için önerilen özel önlemler veya izleme sistemleri var mıdır?
- 7) Enkaz yönetimi sürecinde Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) veya atık yönetimi yönetmeliklerinin ihlal edildiği tespit edilmiş midir? Varsa kaç projeye idari yaptırım uygulanmıştır?
- 8) Deprem bölgelerindeki vatandaşlara yönelik olarak solunabilir zararlı tozlara karşı maske dağıtımı, uyarı sistemleri, geçici yer değişikliği gibi koruyucu ve bilgilendirici önlemler hayata geçirilmiş midir?

CEVAP

Ülkemizde hava kalitesi izleme çalışmalarına dair iş ve işlemler, 2008 yılında AB uyum sürecinde hazırlanan ve 96/62/EC, 99/30/EC, 2000/69/EC, 2002/3/EC, 2004/107/EC direktiflerinin ulusal mevzuata aktarılması sonucu hazırlanan, 06.06.2008 tarih ve 26798 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) kapsamında yürütülmektedir.

Bakanlığımız, Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı ile halkın çevresel veriye erişim hakkını gözetmekte ve karar vericiler ile yetkili otoritelere en doğru, güvenilir ve temsiliyeti yüksek hava kalitesi verisini sunma amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Bu görev bilinciyle Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı'nı hem işletimi ve yönetiminde iyileştirmeler yaparak hem de ağın ihtiyaca uygun olarak genişlemesini sağlayarak sürekli geliştirmeye devam etmektedir.

Bu kapsamda, gerek deprem bölgesinde gerekse diğer bölgelerde Bakanlığımızca yapılan Hava Kalitesi Ölçüm analizlerinin www.havaizleme.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden takip edilmesi ve burada yer alan ölçüm sonuçlarının referans alınması gerekmektedir.

Bakanlığımızca Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve 2013/37 sayılı Bakanlığımız Genelgesi gereği hava kalitesinin korunması ve kirliliğin azaltılması kapsamında, 81 ilde çalışmalar sürdürülmektedir. Sanayi, evsel ısınma ve ulaşım kaynaklı hava emisyonları hesaplanarak, illerimizde Taşra Teşkilatı koordinasyonunda Temiz Hava Eylem Planları hazırlanmaktadır. Eylem planları Bakanlığımız tarafından geliştirilen Temiz Hava Eylem Planı İzleme (THEP-İZ) yazılımı aracılığıyla takip edilmektedir.

Ülkemizde meydana gelen 6 Şubat depremlerinin etkilediği illerde Adana' da 8 adet, Adıyaman' da 1 adet, Diyarbakır' da 1 adet, Elazığ' da 1 adet, Gaziantep'te 6 adet, Hatay'da 4 adet, Kahramanmaraş' da 4 adet, Kilis' de 1 adet, Malatya' da 1 adet, Osmaniye' de 2 adet ve Şanlıurfa' da 1 adet olmak üzere Bakanlığımıza ait ve Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı'na yer alan 30 adet hava kalitesi izleme istasyonu bulunmaktadır.

Hatay-Antakya, Hatay-Vali Kavşağı, Kahramanmaraş-Kent Meydanı ve Kahramanmaraş-Dulkadiroğlu istasyonlarının etrafında yıkımın fazla olmasından dolayı geçici olarak kaldırılmıştır. Hatay ilinde Bakanlığımıza ait 1 (bir) adet mobil hava kalitesi ölçüm aracı görevlendirilmiş olup, Antakya ilçesinde ölçümlerine devam etmektedir.

Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevre kalitesinin korunması amacıyla ülke çapında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuat kapsamında Bakanlığımız merkez teşkilatı ve İl Müdürlüklerimizde görevli denetim personeli tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren ve hava kirliliğe sebebiyet veren işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır.

Bakanlığımızca Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya ve Gaziantep illerinde e-denetim sistemi verilerine göre 06.02.2023 tarihinden bugüne kadar atık konulu çevre denetimleri sonucunda 117 işletmeye 57.701.407,00 TL idari yaptırım uygulanmış olup, 1 tesisin faaliyeti durdurulmuştur.